

SLS

140

PRIS OCH MEDALJER

5.2.2025

Pris

Karl Emil Tollanders pris om 50 000 euro och den Tollanderska medaljen tillfaller författaren **Lars Sund** för *Prinsessan av Vasa*. Huvudpersonen i den fängslande romanen är en nutida tjej med grönt hår och diagnos. Hon är en i raden av Sunds starka och levande kvinnliga gestalter, liksom Dollar-Hanna och Iris Kvarnström är hon en överlevare. I sitt författarskap undersöker Lars Sund hur omständigheter och förändringar i samhället formar människors liv. Den historiska romanen som genre utvecklas i hans händer i en humoristisk och gränsöverskridande riktning. Sunds mångsidiga berättande har vidgat den finlandssvenska romanens stilregister och breddar dess rum genom att knyta ihop hemma och borta.

Ett pris om 30 000 euro ur Bokhandlare Bo Carleskogs fond tillfaller författaren **Susanne Ringell** för boken *Att avskalats ett liv*. Skoningslöst, precist och klart gestaltar författaren livet som änka i autofiktiv form. En mörkt lysande nerv leder läsaren och bokens jag djupare ner i smärta och förlust. Döden och livet slingrar sig om varan-

dra i en avskalad och avklarnad text som är omskakande, förtvivlad och hoppfull på samma gång.

Ett pris om 30 000 euro ur Irma Carrells testamentsfond tillfaller författaren **Petter Sandelin** för *Skott*. Krigsromanen *Skott* förnyar sin genre. Gestaltningen av homoerotisk lust och bultande framtidsdrömmar böljar mellan prosa och poesi, mellan grotesk verklighet och magisk realism. *Skott* handlar om död och förlust, men insisterar trots det på att livet och naturen består och fortsätter växa precis intill krigets larm.

Ett pris om 30 000 euro ur Eklund-Modeenska fonden med tillhörande medalj tillfaller docent **Matias Kaihovirta** för verket *Jord och järn. Pojo kommun 1866–2008*. Pojo är både ett gammalt jordbrukssamhälle och en viktig industriort i Svenskfinland. Genom noggranna arkivstudier och nyfunna källor lyfter Kaihovirta fram allt från inbördeskrigets brutala följder till legendariska personligheter och sociala rörelser. Boken är ett exemplariskt lokalhistoriskt verk som genom sin bredd och mångsidighet berikar både forskare och allmänhet.

Ett pris om 30 000 euro ur Astrid och Bertel Appelbergs fond tillfaller filosofen **Nora Hämäläinen** för *Granhäcken. En essä om ensamheter*. Ensamhet och dess förmodade orsaker är ett om- diskuterat ämne i dag. Insiktsfullt ut- forskar Hämäläinen olika slags ensam- heter ur flera perspektiv, utan att hem- falla till förenklade eller förgivettagna förklaringsmodeller. Hämäläinens kri- tiska och intellektuella tänkande ut- mynnar i en ypperligt välskriven essä.

Ett pris om 13 000 euro var ur Ingrid, Margit och Henrik Höjers donations- fond II tillfaller författaren **Katja Bargum** och illustratören **Jenny Lucander** för *Fjärilarnas rekordbok*. Den är en djupdykning i fjärilarnas fascinerande värld och deras superkrafter. Bargums engagerande text avslöjar överraskande och spännande sakförhållanden. Lucanders händelserika il- lustrationer åskådliggör fakta och kryddar med finurliga detaljer. Kombi- nationen av bild och text skapar en bil- derbok som är såväl informativ som humoristisk.

Ett kulturhistoriskt pris om 25 000 euro ur Ragnar, Ester, Rolf och Margareta Bergboms fond tillfaller professor **Henrik Meinander** för hans inflytelse-

rika gärning för historisk forskning om Finland och dess föränderliga och komplexa svenskhet. Meinanders mångsidiga författarskap har på ett nydanande sätt belyst modernitetens mentaliteter, kulturella brytningar och individens roll i samhällets förvand- ling. Hans förmåga att popularisera vetenskap har gjort historien relevant för en bred läsarkrets inom och utom Finlands gränser.

Ett pris för dramatiskt verk om 25 000 euro ur Ragnar, Ester, Rolf och Margareta Bergboms fond tillfaller dramatikern **Tove Appelgren** för pjäsen *True love sucks 2.0*. Appelgren har skrivit en lång rad innovativa pjäser för barn och ungdö- mar för Teater Taimine sedan teaterns tillblivelse år 2002. Hennes pjäser visar lyhördhet för ungdomars liv och språk. *True love sucks 2.0* handlar om de ungas relation till sex och fängslar sin publik i skolor runtom i Finland.

Ett pris om 20 000 euro ur Paul Werner Lybecks testamentsfond till- faller författaren **Martina Moliis- Mellberg** för diktverket *medusa*. Alla har vi sett de ljusröda, geléaktiga djuren som flyter omkring i havet i au- gusti. I samlingen intar maneterna hu-

vudrollen i dikter som kombinerar vetenskaplig precision med språklig lekfullhet. Dikterna pulserar och rimmar i takt med sina sköra och sköna objekt. Den för författaren centrala vattentematiken utvecklas i en humoristisk riktning, utan att det kvinnliga monstret i grekisk mytologi glöms bort.

Ett pris om 20 000 euro ur Paul Werner Lybecks testamentsfond tillfaller författaren och tecknaren **Anna Härmälä** för serieromanen *Singel-mamman*. Mia har lämnats av sin partner och måste nu ensam ta hand om sitt lilla barn. Serieromanen om deras liv är både roande och djupt rörande. Ensamhet, hjärtlösa kommentarer, trötthet men också den lilla familjens lycka beskrivs med både skärpa och värme. Bildberättelsen löper smidigt och berikas av smakfulla stilvariationer. En svår livsfas får en konstnärligt balanserad och identifierbar gestaltning.

Ett pris om 15 000 euro ur Marcus Collins minnesfond tillfaller konstnären **Viljami Heinonen**. I ett suveränt måleri som förenar raseri och ömhet, förtvivlan och acceptans fångar hans verk betraktarens blick, känslor och intellekt. Hans kolorit är stark. Han be-

mästrar till fullo ljus och rörelse i scener ur vår tid, vilka samtidigt ter sig sprungna ur en annan.

Jöns Budde-priset om 15 000 euro tillfaller översättaren **Jaana Nikula** för hennes mångsidiga gärning som översättare av finlandssvensk litteratur till finska. Den finska läsekretsen har sedan början av 2000-talet fått ta del av en mängd nyutgivna finlandssvenska författares verk i följsam och stilsäker finsk språkdräkt. I Nikulas översättargärning ingår såväl skönlitteratur och barnlitteratur som facklitteratur. Hon har också översatt tiotals verk av rikssvenska författare till finska.

Ett pris om 10 000 euro ur Carl Gustaf Estlanders minnesfond tillfaller författaren **Agneta Enckell** för diktsamlingen *obeskrivligheten*. Dikterna upprättar en existentiell spänning mellan föräldrar och barn. Med finess utmanar Enckell läsaren att undersöka barndomens polyfona rum, där föräldrarnas röster ekar inuti barnet. Verket kopplar samman språk, barndom och mytologi och påminner om barndomens universalitet.

Granberg-Sumeliuska priset om 10 000 euro tillfaller författaren **Ellen Strömberg** för ungdomsromanen *Ingen början inget slut*. I gränlandet mellan verkligheten och det paranormala tecknar Strömberg en elegant dramaturgisk båge om pojkskap, vänskap och den första pirrande förälskelsen. Med berättarteknisk lätthet skapas tematiska djup av annorlunda skap, kroppsskam och sorg. Sommaräventyret mellan holmar och skär väcker läslust hos såväl unga som vuxna läsare.

Ett pris om 10 000 euro ur Ingrid, Margit och Henrik Höijers donationsfond I tillfaller teologie doktor **Niklas Antonsson** för avhandlingen *För samhällets bestånd och Guds rikes förkovran. Prästerskapets undervisning kring hushåll, barn och äktenskap i svenska postillor 1686–1770*. Den banbrytande undersökningen fokuserar på predikotexternas och i sista hand prästernas tolkningar av familjelivet under en tid, då ordet familj inte var etablerat i det svenska språket. Analysen kombinerar förtjänstfullt kyrko-, familje- och samhällshistoriska perspektiv och berör även den tidigmoderna barnuppfostran. I ett flertal intressanta kortbiografier belyses postilleförfattarnas liv.

Ett pris om 5 000 euro var ur Ingrid, Margit och Henrik Höijers donationsfond I tillfaller filosofie doktor **Anna Sundelin** och docent **Mats Wickström** för verket *Ålandsdrottningen. Fanny Sundströms förunderliga liv*. Sundström var den första kvinnliga medlemmen i det åländska landstinget och en central gestalt i flera samhällliga sammanhang även utanför Åland. Sundelins och Wickströms välskrivna biografi synliggör Sundströms liv och pionjärinsatser, bland annat inom Martharörelsen. Därmed gör författarna också det finländska historiemedvetandet en stor tjänst.

Ett pris om 10 000 euro ur Ingrid, Margit och Henrik Höijers donationsfond I tillfaller filosofie doktor **Sofie Tjäru** för avhandlingen *Bokstunden som institution i förskoleundervisningen. Förskollärares syn på lärande och iscensättning*. Tjäru belyser bokstundens potential som en bro mellan småbarnspedagogik och skola. Avhandlingen bidrar med värdefulla insikter om språk, litteracitet och estetiska upplevelser i förskoleundervisningen. Samtidigt öppnar den för viktiga diskussioner om lärandemål, barns delaktighet och litteraturens roll i tidiga utbildningsår.

Ett pris om 10 000 euro ur Femtioårsfonden tillfaller journalisten **Marcus Rosenlund** för *Den underjordiska boken*. Med en smittande berättarglädje och enastående pedagogisk förmåga förmedlar Rosenlund vetenskap på ett sätt som är både tillgängligt och tankeväckande. Han varvar humor och allvar och lyfter fram djupa insikter om människans relation till jorden som inte bara breddar vår kunskaps horisont utan också påminner om planetens sårbarhet.

Ett pris om 10 000 euro ur Harald och Jenny Neovius minnesfond tillfaller författaren **Ulrika Hansson** för romanen *Det är inte synd om Edna Svartsjö*. Den 14-åriga viljestarka Edna påstår själv att det inte är synd om henne men läsaren känner omedelbar empati för henne. Modigt kämpar hon mot grovt sexuellt förtryck och drömmer om självständighet i det tidiga 1900-talets Terjärv. Stadsliv och Amerika lockar byborna men mejeristen Marta sammanfattar romanens tema: "Hemma, det är där du har flest som försvarar dig."

Ett pris om 5 000 euro ur Spåreska fonden tillfaller filosofie doktor **Inga Elgqvist-Saltzman** och filosofie dok-

tor **Katarina Saltzman** för *En röst för frigörelse. Emma Saltzmans livshistoria*. Emma Saltzman var en drivande kraft i kampen för allmän och lika rösträtt i Finland, kvinnors rätt till utbildning och andra sociala reformer. Författarna skriver fram ett stycke viktig kvinnohistoria ur högre ståndsfamiljens perspektiv. Boken ger spännande inblickar i de skälvande decennierna kring sekelskiftet 1900.

Ett pris om 5 000 euro ur Håkan och Katarina Anderssons fond för talekonst och språkfärdighet på svenska i Finland tillfaller författaren och estradpoeten **Rosanna Fellman** för hennes mångsidiga engagemang för det talade ordet i olika former. Hon är en pionjär och eldsjäl inom estradpoesin, engagerad ordkonstledare för barn och unga samt aktiv föredragshållare. Fellman har utforskat och stärkt talekonstens roll som ett viktigt verktyg för samhällskritik och samhällsförändring i Finland och lyft fram dialekten som uttryck.

Medaljer

Medaljen Forskning och vitterhet tilldelas filosofie doktor **Ann-Mari Häggman** för hennes mångåriga insatser för att utforska, dokumentera och sprida kunskapen om den finlandssvenska folkmusiken och folk-kulturen. Det centrala området för hennes forskning är de medeltida balladerna som ännu fortlever i det svenska Finland. Häggman är även en nyckelgestalt inom den finlandssvenska folkmusiken, bland annat som initiativtagare till Finlands svenska folkmusikinstitut och dess utgivning. Ända sedan 1960-talet har Häggman gjort en banbrytande insats för att spela in musikarvet.

Medaljen Forskning och vitterhet tilldelas professor emeritus **Clas Zilliacus** för hans betydande insatser för den svenska litteraturen i Finland både nationellt och internationellt. Hans gärning innefattar inte bara forskning i enskilda författarskap, utan även översiktsverk och presshistoria. Zilliacus är en uppskattad mentor och en förebild för flera generationer av litteraturforskare. Han är en briljant stilist som även gjort uppmärksammade översättningar av bland annat *Hamlet*.

Medaljen Allt vi äga samman tilldelas författaren **Tua Forsström** för hennes insatser för samarbetet mellan Finland och Sverige. Hennes viktiga författarskap har satt djupa spår i den nordiska lyriken, också i Sverige. Som den första finländska ledamoten i Svenska Akademien har Forsström framgångsrikt sammanfört litteraturen och språket i våra länder.

Medaljen Allt vi äga samman tilldelas professor emerita **Ebba Witt-Brattström** för hennes insats för samarbete mellan Finland och Sverige. Hon har under sin akademiska karriär och som författare aktivt lyft fram den finlandssvenska litteraturen i Sverige. Som professor i nordisk litteratur vid Helsingfors universitet har hon bidragit med ett svenskt perspektiv i den akademiska vardagen i Finland. Den aktiva samhällsdebattören Witt-Brattström har varit en passionerad röst för det finlandssvenska i svenska medier.

Runebergsmedaljen tilldelas minister **Carl-Olaf Homén** för hans stora insatser för Svenska litteratursällskapet i Finland som skattmästare under åren 2000–2009. Då han tillträdde hade SLS tillgångar haft en tid av kraftig tillväxt som behövde konsolideras. Under hans ledarskap utformade finansrådet och den operativa ledningen en placeringsstrategi som skapade en solid och långsiktig grund för litteratursällskapets ekonomi. Hans arbete har bidragit till att SLS under 2000-talet kraftigt kunnat öka sitt stöd för forskning, kulturarv och litteratur.

Runebergsmedaljen tilldelas professor emeritus **Tom Moring** för hans stora insatser för att utveckla Svenska litteratursällskapet i Finlands forskningssamarbeten. Som en drivande kraft bakom det omfattande nordiska forskningsprogram som SLS leder har Moring brutit ny mark och bidragit till att etablera litteratursällskapet som en eftertraktad och ledande forskningsfinansiär i Norden. Moring har även starkt bidragit till att utveckla SLS utgivningsverksamhet och aktivt engagerat sig i uppföljningen av SLS forskningsprojekt.

SVENSKA
LITTERATURSÄLLSKAPET
I FINLAND